

①

אמר שמואל גרף של רעי ועביט של מימי רגלים מותר להוציאן לאשפה
וכשהוא מחזירו נותן בו מים ומחזירו

Shmuel said: With regard to a container of excrement and a container of urine, it is permitted to remove them on Shabbat to a garbage heap. And when he returns the container to the house he must place water in it first and then return it, for it is prohibited to carry these containers alone, as their foul odor makes them *muktze* due to their repulsive nature.

סבור מינה גרף של רעי אגב מנא אין בפני עצמו לא ת"ש דההוא עכברתא
דאשתכח בי אספרמקי דרב אשי אמר להו רב אשי נקטה בצוציתה ואפקוה:

Some Sages at first **understood from** the wording of Shmuel's statement that with regard to removing a container of excrement on account of the vessel, i.e., along with its vessel: **Yes**, this is permitted; but to remove the excrement **by itself**, without a vessel containing it: **No**, this is prohibited. The Gemara counters this conclusion with the following story: **Come and hear that a certain dead mouse was discovered in Rav Ashi's storeroom for spices [isparmekei]. Rav Ashi said to them: Take hold of it by its tail and remove it.** This shows that repulsive matter may be removed even directly.

מתני' כל שחייבין עליו משום שבות משום רשות משום מצוה בשבת חייבין
עליו ביו"ט

MISHNA: Any act for which one is liable due to a rabbinic decree made to enhance the character of Shabbat as a day of rest [*shevut*]; or if it is notable **because it is optional**, i.e., it involves an aspect of a mitzva but is not a complete mitzva; or if it is notable **because it is a full-fledged mitzva**, if it is prohibited on Shabbat, one is liable for it on a Festival as well.

ואלו הן משום שבות לא עולין באילן ולא רוכבין על גבי בהמה ולא שטין על
פני המים ולא מטפחין ולא מספקין ולא מרקדין

②

And these are the acts prohibited by the Sages as *shevut*: **One may not climb a tree on Shabbat, nor ride on an animal, nor swim in the water, nor clap his hands together, nor clap his hand on the thigh, nor dance.**

ואלו הן משום רשות לא דנין ולא מקדשין ולא חולצין ולא מיבמין

And the following are acts that are prohibited on Shabbat and are notable **because they are optional**, i.e., which involve an aspect of a mitzva but are not complete mitzvot: **One may not judge, nor betroth a woman, nor perform *halitza*, which is done in lieu of levirate marriage, nor perform levirate marriage.**

ואלו הן משום מצוה לא מקדישין ולא מעריכין ולא מחרימין ולא מגביהין

תרומה ומעשר

And the following are prohibited on Shabbat despite the fact that they are notable **because of the full-fledged mitzva** involved in them: **One may not consecrate, nor take a valuation vow (see Leviticus 27), nor consecrate objects for use by the priests or the Temple, nor separate *teruma* and tithes from produce.**

כל אלו ביו"ט אמרו קל וחומר בשבת אין בין יו"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד:

The Sages **spoke** of **all these** acts being prohibited even **with regard to a Festival**; **all the more so** are they prohibited **on Shabbat**. The general principle is: **There is no difference between a Festival and Shabbat, except for work involving preparation of food alone**, which is permitted on a Festival but prohibited on Shabbat.

גמ' לא עולין באילן גזרה שמא יתלוש

GEMARA: The Gemara clarifies the reasons for each of these *halakhot*: **One may not climb a tree.** This is a **decree** that was made **lest one detach** branches or

But doesn't one perform a full-fledged **mitzva** by acting as a judge in a court? Why is it categorized as optional rather than as a full-fledged mitzva? The Gemara answers: **No**, it is **necessary** for the mishna to categorize it as optional, as it is speaking of a case **where there is another person who is more qualified than he**. Since the other person can judge even better, it is not considered an absolute mitzva for the first one to judge.

ולא מקדשין: והא מצוה קעביד לא צריכא

§ **Nor betroth** a woman: The Gemara asks: Why is this categorized as optional, indicating that it is not a full-fledged mitzva? **But doesn't one perform** a full-fledged **mitzva** when he marries, as this enables him to fulfill the mitzva to be fruitful and multiply? The Gemara answers: **No**, it is **necessary** for the mishna to categorize it as optional,

37a

דאית ליה אשה ובנים:

because it is dealing with a case in which **he already has a wife and children**, so that he has already fulfilled the mitzva to be fruitful and multiply, and his betrothal of another woman is only an optional act.

לא חולצין ולא מיבמין: והא מצוה קא עביד לא צריכא דאיכא גדול ומצוה בגדול ליבם

§ **Nor perform *halitza*, nor perform levirate marriage**: The Gemara asks: **But doesn't one perform** a mitzva through these acts? Why are they categorized as optional? The Gemara answers: **No**, it is **necessary** for the mishna to categorize them as optional, as it is speaking of a case **when there is an older brother**. Since the general principle is that **the preferable way to carry out the mitzva is for the oldest brother to perform levirate marriage**, the performance of levirate marriage by a younger brother is classified as optional.

④

X

Mishneh Torah, Marriage 1

☆ AN

Mishneh Torah, Marriage

Chapter 1

1 קדם מִתֵּן תּוֹרָה הָיָה אָדָם פּוֹגֵעַ אִשָּׁה בְּשׁוּק אִם רָצָה הוּא וְהִיא לְשָׂא אוֹתָהּ
מִכְנִיסָהּ לְתוֹךְ בֵּיתוֹ וּבֹעֵלָהּ בֵּינוּ לְבֵין עֲצָמוֹ וְתִהְיֶה לוֹ לְאִשָּׁה. כִּיִּן שְׁנִתְּנָה
תּוֹרָה נִצְטַווּ יִשְׂרָאֵל שְׂאֵם יִרְצָה הָאִישׁ לְשָׂא אִשָּׁה יִקְנֶה אוֹתָהּ תַּחֲלָה בְּפָנֵי
עֵדִים וְאַחַר כֵּן תִּהְיֶה לוֹ לְאִשָּׁה שְׁנֵאמַר (דְּבָרִים כב יג) "כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבָא
אֵלֶיהָ:"

Before the giving of the Torah, it would be that if a man happened upon a woman in the marketplace and they wanted to marry each other, he would bring her into his house and consummate the marriage between them privately, and she would be his wife. Once the Torah was given, Israel was commanded that if a man wanted to marry a woman, he would acquire her first through witnesses, and afterwards she would be his wife, as it says, "When a man takes a woman and comes (sleeps with) to her..." (Deuteronomy 22:13).

2 וְלִקְוֹחִין אֵלּוּ מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁל תּוֹרָה הֵם. וּבְאֶחָד מִשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים אֵלּוּ הָאִשָּׁה
נִקְנִית. בְּכֶסֶף. אוֹ בְּשִׁטְר. אוֹ בְּבִיאָה. בְּבִיאָה וּבְשִׁטְר מִהַתּוֹרָה. וּבְכֶסֶף מִדְּבָרֵי
סוֹפְרִים. וְלִקְוֹחִין אֵלּוּ הֵן הַנִּקְרָאִין קְדוּשִׁין אוֹ אַרוּסִין בְּכֹל מָקוֹם. וְאִשָּׁה שְׁנִקְנִית
בְּאֶחָד מִשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים אֵלּוּ הִיא הַנִּקְרָאת מְקַדְּשֶׁת אוֹ מְאַרְסֶת:

And taking a wife as such is a positive commandment of the Torah. And a woman is acquired through three means: money, a contract, or through intercourse.

כתב הר"א
 היקושן
 Our order

5

שכתוב מפורש הוא ועוד דאי דרבנן נינהו היאך סוקלין על ידו ומביאין חולין לעזרה על שגגתו ולדרך רבינו ל"ק ולא מידי דהא דבר הנלמד בג"ש דבר תורה ממש הוא וסוקלין על ידו ומביאין קרבן על שגגתו ככל דברים המפורשים בתורה ולא קרי להו דרבנן אלא לומר שאלמלא שהם קבלוהו כן מסיני לא היינו מפרשים אותו כך ומאחר שהוא כן שייך לומר כל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש וכו':

כתב הר"א בנו של רבינו שהקשו לו על מה שכתב רבינו מצות עשה של תורה לקדש את האשה ממ"ש בפרק אלו מגלחין (מ"ק דף י"ח) לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא לארס דלא עביד מצוה שאסור אלא אפילו לישא דקא עביד מצוה נמי אסור. ותירץ שבמנין המצות בתחלת ההלכה אמר שהמצוה לישא אשה בכתובה וקידושין ולא אמר לקדש אשה וזה שאמר וליקוחין אלו מצות עשה לפי שהיא תחלת מצות הנישואין אבל אירוסין בלא נישואין ודאי לא השלים המצוה עדיין:

1:4

קודם מתן תורה היה אדם פוגע אשה בשוק אם רצה הוא והיא נותן לה שכרה וכו'. הקדים זה כדי לתת טעם למה מנגדין למקדש בשוק או בלא שידוכים:

כתב הרב המגיד ולדעת רבינו ודאי כך היא הגירסא פילגשים קידושין בלא כתובה ואין דבריו מכוונים שהרי רבינו עצמו כתב בפרק ד' מהלכות מלכים אצל המלך פילגשים בלא כתובה ובלא קידושין אלא בייחוד בלבד קונה אותה ומותרת לו אבל ההדיט אסור בפילגש אלא באמה עבריה בלבד אחר ייעוד עד כאן לשונו. והרמב"ן בתשובה כתב דפילגש מותרת להדיט שהרי דוד נשא אותה ולא הוזכר בכתוב ולא בגמרא הפרש בין מלך להדיט ומצינו גדולי

⑥

על גורל הצדיקים אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן וקשין לזווגן כקריעת ים
סוף, שנאמר (תהלים סח, ז) אלהים מושיב יחידים ביתה מוציא אסירים
בכושרות

Rav Shmuel bar Rav Yitzhak says: When Reish Lakish would introduce his discussion of the Torah passage of *sota* he would say this: Heaven matches a woman to a man only according to his actions, as it is stated: “For the rod of wickedness shall not rest upon the lot of the righteous” (Psalms 125:3), indicating that if one has a wicked wife it is due to his own evil conduct. **Rabba bar bar Hana says that Rabbi Yoḥanan says: And it is as difficult to match a couple together as was the splitting of the Red Sea, as it is stated in a verse that speaks of the exodus from Egypt: “God makes the solitary individuals dwell in a house; He brings out prisoners into prosperity [*bakosharot*]” (Psalms 68:7).** God takes single individuals and causes them to dwell in a house by properly matching a man to a woman. This is similar to the exodus from Egypt, which culminated in the splitting of the Red Sea, where He released prisoners into prosperity.

איני והא אמר רב יהודה אמר רב ארבעים יום קודם יצירת הולד בת קול יוצאת
ואומרת בת פלוני לפלוני בית פלוני לפלוני שדה פלוני לפלוני לא קשיא הא
בזוג ראשון הא בזוג שני

The Gemara asks: **Is that so** that a man is matched to a woman according to his actions? **But Rav Yehuda says that Rav says: Forty days before an embryo is formed a Divine Voice issues forth and says: The daughter of so-and-so is destined to marry so-and-so; such and such a house is destined to be inhabited by so-and-so; such and such a field is destined to be farmed by so-and-so.** This clearly states that these matters, including marriage, are decreed for a person even before he is formed. The Gemara answers: This is **not difficult**. This statement that Rav Yehuda says in the name of Rav is **with regard to a first match [*zivug*]**, while **this** statement of Rabba bar bar Hana in the name of Rabbi Yoḥanan is **with**

7

(Deuteronomy 24:3), which teaches: **A scroll**, i.e., a written document, **severs her** from her husband, **and nothing else severs her** from him.

בכסף מנ"ל ותו הא דתנן האב זכאי בבתו בקדושיה בכסף בשטר ובביאה מנלן
דמיקניא בכסף וכסף דאבוה הוא

§ The mishna teaches that a woman can be acquired **with money**. The Gemara asks: **From where do we** derive that a woman can be acquired through money? **And furthermore**, with regard to **that which we learned** in a mishna (*Ketubot* 46b): **A father has authority over his daughter with regard to her betrothal**, whether it is **through money, through a document, or through sexual intercourse**, **from where do we** derive that she is acquired by her husband **with money, and that this money is her father's?**

אמר רב יהודה אמר רב דאמר קרא (שמות כא, יא) ויצאה חנם אין כסף אין
כסף לאדון זה אבל יש כסף לאדון אחר ומאן ניהו אב

Rav Yehuda said that Rav said: The reason is that the verse states with regard to a Hebrew maidservant acquiring freedom from her master: **“Then shall she go out for nothing, without money”** (Exodus 21:11). The extraneous phrase: **Without money**, indicates that **there is no money for this master**, i.e., in this case the master she leaves loses the money he paid for her, **but there is money for a different master**, i.e., another master receives money for her when she leaves his authority. **And who is** the other master who can transfer her to someone else and receives money for her? This is her **father**.

ואימא לדידה הכי השתא אביה מקבל קידושיה דכתיב (דברים כב, טז) את
בתי נתתי לאיש הזה ואיהי שקלה כספא

The Gemara asks: **But why not say** that this money is given to her? The Gemara rejects this: **How can** one suggest **this?** **Her father receives her betrothal**, i.e., the money or document of betrothal, when he marries her off to her husband, as **it is written:** **“I gave my daughter to this man”** (Deuteronomy 22:16), **and shall**

(8)

ומהדרי' מאי שטרי קדושין שטרי פסיקתא וכדרב גדל וכו' פירש שטרי פסיקתא וקרי להו שטרי קדושין לפי שאין נגמרים ואין מועילי' אלא א"כ יש עליהם קדושין כדאמר רב גדל עמדו והתקדשו הן הן הדברים הנקנין באמירה הא לא קדשו לא מהני כך פירש ה"ר יוסי זכרוננו לברכה וכן נראה מפרש"י ז"ל דסייעתא דרב גדל משום הא דאיכא למימר דמשום הכי קרי להו תנא שטרי קדושין וא"כ שטרי פסיקתא דשרגן לכתוב במועד כגון שכבר שדרו וקדשו קודם המועד שאם לא כן הרי אין בהן כלום אם עדיין עתידין לקדש לאחר המועד דהא אמרינן שאסור לקדש במועד ואסיקנא דמותר לקדש אשה במועד וכן מהנה דמתני' כפשטה דמתני' שטרי קדושין ממש שרי למכתב וכ"ש שטרי פסיקתא:

שם שמא יקדמנו אחר ברחמים פירש שהזכו' מבטל הגזירה והכוכב שבשטת המולד:

אי חזיא לך לא אזלא מינך וק"ל והא איהו סבר שיכול לאחר להקדימו ברחמים. וי"ל דאין ה"נ אלא הכי בעי למימר דמשום הא מילתא בעלמא דקאמר לא רווח לה פירש צריך רחמים וזכיות אי נמי דמילתא בעלמא אמר לי' כי הכיר בחכמתו שאינה טובה לו והיינו דא"ל נמי לא אמרי לך לא תבעי רחמי עלה דמילתא כלומר להכי אמרי לך לא תבעי עלה רחמי שהייתי יודע ומכיר כי סופך להתחרט בה:

ולא אמרן אלא דלא הדר נבט פירש ולא אמרינן דכי פסיק ביני ביני שלא מחמת יראה דלא הוי קול אלא היכא דלא הדר ונתעור' בכח כדמעיקרא אבל הדר נבט כדמעיקרא ודאי בדקו במילתא וידיעא להו דקושטא הות. ורש"י ז"ל גורס ולא אמרן אלא דהדר נבט כלומר ולא אמרן דכי פסיק מחמת יראה קלא הוא וחיישי' ליה אלא דהדר נבט אבל לא הדר נבט כדמעיקרא לא חיישי' ליה והראשון יותר נכון. והיא גרסא נוסחי דוקני:

though she does not know at the time of intercourse whether there is blood on the cloth? **Now too**, although the cloth is lost, **let her engage in intercourse** with her husband.

א"ל רבא זו מוכיחה קיים וזו אין מוכיחה קיים

Rava said to him: There is a difference between the two cases, as when the cloth is intact, **this woman's proof exists**, and if she discovers on the following day that she was impure they will be obligated to bring sin offerings for engaging in intercourse in a state of ritual impurity. **But** with regard to **that** woman who lost her cloth, **her proof does not exist**, and therefore they will never know if they require atonement.

א"ר יוחנן אסור לאדם שישמש מטתו ביום אמר רב המנונא מאי קרא שנאמר (איוב ג, ג) יאבד יום אולד בו והלילה אמר הורה גבר לילה ניתן להריון ויום לא ניתן להריון ריש לקיש אמר מהכא (משלי יט, טז) בוזה דרכיו ימות

§ **Rabbi Yoḥanan says:** It is prohibited for a person to engage in intercourse by day. **Rav Hamnuna says:** What is the verse from which this is derived? As it is stated: **"Let the day perish on which I was born, and the night on which it was said: Conceived is a man-child"** (Job 3:3). It is derived from here that **nighttime is meant for conception, but daytime is not meant for conception.** **Reish Lakish says** that the proof is from here: **"But he who despises his ways shall die"** (Proverbs 19:16). One might see something unpleasing in his wife in the daylight and come to despise her.

ור"ל האי קרא דר' יוחנן מאי דריש ביה מבעי ליה לכדדריש רבי חנינא בר פפא דדריש ר' חנינא בר פפא אותו מלאך הממונה על ההריון לילה שמו ונוטל טפה ומעמידה לפני הקב"ה ואומר לפניו רבש"ע טפה זו מה תהא עליה גבור או חלש חכם או טיפש עשיר או עני

The Gemara asks: **And how does Reish Lakish interpret this verse cited by Rabbi Yoḥanan?** The Gemara answers that **he requires that verse for that which**